

Chcete sa dozvedieť všetko podstatné o Milanovi Rastislavovi Štefánikovi a nechce sa vám čítať memoráre ľudí, ktorí ho osobne poznali, ako to robím ja? Nový román spisovateľa, diplomata a manažéra Jozefa Banáša - Prebijem sa! Štefánik je presne tou knihou, ktorú potrebujete. Som veľmi rada, že našiel čas na rozhovor.

Vo svojich knihách ste už písali o Dubčekovi, stave našej republiky či pilieroch katolíckej cirkvi. Ako ste sa dostali k Štefánikovi? Prečo ste sa rozhodli, že o ňom napíšete román?

Štefánik je osobnosť môjho dlhodobého záujmu. S prekvapením som zistil, že na Slovensku sa doposiaľ nenašiel nikto, kto by o ňom napísal román, tak som sa do toho pustil. Podľa ohlasov na knihu sa mi podarilo vytvoriť širokospektrálny obraz ako Štefánika, tak aj doby, v ktorej žil. Teším sa z toho.

Stal sa z vás „štefánikológ“? Teda človek, čo svoju rodinu a priateľov obťažuje fascinujúcimi zisteniami? □

Počas písania som „otravoval“ okolie neustálymi informáciami o ňom. Teraz už je všetko v knihe. Za „štefánikológa“ sa nepovažujem, na to sú historici. Ja som len popularizátor života tohto skvelého muža.

Čo vás počas výskumnej práce najviac prekvapilo?

Jeho spôsobilosť napriek utrpeniu a bolesti siahať až na dno síl. Možno to bolo práve v dôsledku utrpenia.

Čo by si mohli súčasní ľudia zobrať zo Štefánika?

Schopnosť bojovať a prekonávať prekážky, spoliehať sa sám na seba a nie na dajakého cudzieho spasiteľa.

Pán Banáš, zvládnu Slováci pravdu o Štefánikovi? Publikovali ste všetko, čo ste sa dozvedeli, alebo ste niektoré veci ďalej neposúvali?

Pravdu o Štefánikovi zvládnu, pretože je úžasná. Publikoval som všetko, čo malo hlavu a päť a bolo preukázané.

Jozef Banáš: Prebijem sa! Štefánik – muž železnej vôle

Vašej knihe je vyčítané, že je príliš patetická. Prečo ste sa rozhodli pre takýto „tradičný“ spôsob zobrazenia Štefánika?

Nezovšeobecňujte. Že je patetické mi vyčíta pán Kasarda z denníka Sme, ktorý očividne moju knihu nečítal. Štefánika zobrazujem ako človeka z mäsa a kostí, ale keďže je to pre mňa najprvší muž nášho národa, prejavujem mu úctu aj v mojej knihe. Iba hlupák kydá na svoj národ a jeho vynikajúceho syna. Dôvod je prostý – úctu si zaslúži!

Aký bol podľa vás Milan Rastislav Štefánik? Vedeli by ste ho prirovnať k aktuálnej osobnosti verejného života?

Z aktuálnych „osobností“ ako slovenského tak i medzinárodného života sa Štefánikovi nevyrovná nikto. Ten posledný žiaľ umrel, bol to Anton Srholec.

Aký bol vzťah Štefánika a Beneša?

Spočiatku vynikajúci, postupne sa horšil najmä narastajúcou rivalitou vo vzťahu k Masarykovi. Prezident Masaryk sa postupne zberal do politického dôchodku a Beneš

a Štefánik boli jeho dvaja najlogickejší nástupcovia.

Bol Štefánik logickým Masarykovým nástupcom? Aj napriek jeho zdravotnému stavu?

Áno, jeho zdravotný stav bol v čase návratu z Ruska katastrofálny, ale nikto nemohol tušiť ako sa bude ďalej vyvíjať. Aj preto si myslím, že ho Beneš mohol podvedome považovať za svojho najväčšieho rivala. Ale v čase jeho úmrtia ho potreboval. Čo by bolo neskôr si netrúfam odhadnúť.

Sú udalosti vo vašej knihe založené na nejakých autentických zdrojoch, alebo ide z väčšej časti o fikciu?

Všetky osoby, miesta a dátumy v knihe sú presné. Prirodzene svoju autorskú licenciu som využil na to, aby som niektoré scény namiesto holých konštatovaní rozviedol do dialógov a podobne. Základné udalosti a deje sú presné.

Denník N vás nedávno označil za „šíriteľa konšpirácií“. Štefánikova smrť je vôbec prvou konšpiračnou teóriou Československa. Je váš román konšpiráciou alebo sa držíte relevantných výsledkov vyšetrovaní?

Som rád, že Denník N po mne ide, cítil by som sa trápne, ak by ma toto médium chválilo. Ak ma označujú za konšpirátora tak mi to lichotí, pretože konšpirátor je podľa mňa človek, ktorý rozmýšľa a nezožerie hotové pravdy servírované napríklad zmieneným médiom. Chcem zdôrazniť, že môj román je predovšetkým o ŽIVOTE Štefánika a nie o jeho SMRTI.

Samozrejme aj tejto téme sa venujem a jasne vyvraciam konšpiračné úvahy, že ho zostrelili. To len istý údajne literárny kritik pán Kasarda v denníku Sme napísal, že som otázku jeho smrti nechal konšpiračne otvorenú. Ale to len jasne dokazuje, že pán Kasarda podľahol svojim želaniam a môj román nečítal.

Podľa mňa táto téma ostane viac-menej otvorená stále. □ Pred 100 rokmi nemohli udalosť dôkladne prešetriť. A dnes, po 100 rokoch, už môžeme len dedukovať. Súhlasím s vami, že teória zostrelenia nie je tak pravdepodobná, ako sa môže zdať na prvé počutie. Som rada, že je vaša kniha v tomto celkom triezva.

Neplánujete vydať knihu v češtine? Na Slovensku je téma Štefánik možno notoricky známa, ale Česi o ňom nič nevedia.

Musím vás opraviť, mám pocit, že priemerný Čech vie o Štefánikovi viac, ako priemerný Slováč. Kniha vyjde v češtine v marci 2019.

Čo by ste povedali Štefánikovi, keby ste mali možnosť sa s ním rozprávať 4. mája 1919 pred odletom na Slovensko?

Myšlienku, s ktorou na Slovensko letel: Leť bratku a pomôž oslobodiť svoj národ. Mám pocit, že téma oslobodenia Slovenska z cudzieho kultúrneho a národnostného útlaku bude onedlho opäť aktuálna.

Nepatrí téma národnostného útlaku do 19. a na začiatok 20. storočia? Nemyslíte si, že pred ľuďmi v 21. storočí budú skôr environmentálne výzvy?

Súhlasím s Vami, že svet stojí pred veľkými výzvami a environmentálna je asi tou najväčšou. Možno som s mojim národnostným pohľadom uviazol, len som presvedčený, že nemôžeme milovať a mať v úcte iné národy, pokiaľ nemilujeme a nemáme v úcte ten svoj. Dávam Vám za pravdu, že náš vzťah k prírode a všetkému živému bude kľúčovým problémom blízkej budúcnosti.

Ďakujem za rozhovor.

- [Jozef Banáš](#)
- [Jozef Banáš: Prebijem sa! Štefánik \(Martinus.sk\)](#)
- [Jozef Banáš: Prebijem sa! Štefánik e-book \(Martinus.sk\)](#)